

Dagens Industri
Onsdag 14 april 2004

Regeringen är bländad och ser inte vart vi är på väg

Utflyttningen av verksamhet till låglöneländer kan vara positiv - om vi lyckas ta fram ny avancerad produktion. Annars tvingas vi konkurrera med allt lägre löner. Det har vi nu gjort i trettio år, påpekar Ulf Jakobsson, chef för IUI. Fast den fallande kronan har sminkat över processen.

En vändning kräver en ny ekonomisk-politisk strategi, men regeringen låter sig bländas av glansen från priset i ekonomins bandy-VM, Lissabonprocessen, som för Sveriges del sänder helt fel signaler. Ett viktigt mål för regeringen är att etablera bilden av att vi i Sverige har en av världens bäst fungerande ekonomier. Ju bättre den lyckas med detta, desto sämre rustade blir vi dock tyvärr när det gäller att möta de stora krav som den svenska ekonomin under de närmaste åren kommer att ställas inför. Olyckligtvis bidrar EU:s Lissabonprocess till att befästa regeringens självbelåtenhet, i stället för att som det var tänkt bidra till en reformering av ekonomin.

Världsekonomin befinner sig för närvarande i en gigantisk omstruktureringsprocess, som präglas av integrationen av en rad nya ekonomier. Detta skärper konkurrenstrycket för företagen i de etablerade industriländerna. Därtill öppnas nya möjligheter för företagen att omlokalisera verksamheter till de nya länderna. Denna process är självklart positiv för de nya ekonomierna. Den har också en positiv potential för mogna ekonomier som Sverige. Vi kan köpa varor och tjänster till lägre kostnader än tidigare. Utslagningen frigör resurser, som kan användas för att producera mera avancerade varor i vår egen ekonomi.

Här finns dock en hake. Utvecklingen av nya avancerade verksamheter kräver att vi har en ekonomi som är tillräckligt avancerad och dynamisk. Om inte, kan processen leda till växande arbetslöshet och på sikt en press nedåt på den svenska relativa lönenivån. Om vi inte kan konkurrera med avancerade produkter, får vi konkurrera med lägre relativa lönekostnader. Företrädare för regeringen tar det som en självklarhet att det är mer avancerad produktion som är aktuellt för Sveriges del, men den långsiktiga utvecklingen visar att trenden i stället pekar mot konkurrens med låga löner. De många svenska devalveringarna har bidragit till en kraftig sänkning av den relativa svenska lönekostnaden. Genom att svenska företag relativt sett tvingats ta ut allt lägre priser för sina produkter på de internationella marknaderna, har låga lönekostnader relativt sett blivit ett allt viktigare konkurrensmedel för svenska företag. Sedan 1970 har den svenska relativa lönekostnaden gentemot OECD-området fallit med cirka 45 procent. Denna utveckling har manifesterat sig också under de allra senaste åren. De svenska exportpriserna har de senaste tio åren fallit med 10 procent i förhållande till importpriserna, och de svenska relativlönerna har fallit med 17 procent. Denna utveckling

har i hög grad bidragit till Sveriges modesta placering i de internationella jämförelserna när det gäller köpkraftskorrigerad BNP. Trots att Sverige under de allra senaste åren haft en förhållandevis god BNP-tillväxt, är vår utveckling även i ett europeiskt perspektiv inte mycket att yvas över.

Om vi ska kunna behålla vår något vacklande position som ett ledande industriland krävs en ekonomisk-politisk strategi som definitivt vänder utvecklingen. Det finns ingen särskild svensk gen som säkrar vår förmåga att utveckla avancerade verksamheter och en levnadsstandard i världsklass. Grundtanken i den så kallade Lissabonprocessen är att ställa upp ett antal mätbara ekonomiska kriterier som ska ha uppnåtts av vart och ett av EU-länderna till 2010. Målsättningen är att EU-området då ska vara världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. Varje år kontrolleras hur länderna utvecklas i förhållande till kriterierna. En del gott kommer säkerligen ut av detta. För Sveriges del är dock processen snarast på väg att spela en negativ roll. De områden som Sverige behöver utveckla - offentlig sektor, skatter, arbetsmarknad och individuella drivkrafter - spelar en mycket undanskymd roll i kriterierna. Vidare görs jämförelsen endast inom Europa, där många länder har liknande problem som Sverige. Därtill kommer att kriterierna inte vägs efter sin betydelse för tillväxten.

Att Sverige har låga investeringar, ”försvinner” för att vi har en låg andel av befolkningen som utsätts för höga ozonvärden, och för att vi har en hög andel elkonsumention från förnyelsebara energikällor (vattenkraft). Vi ligger också mycket bra till i ett antal inkomstfördelningsmått, och våra statsfinanser är i god balans. Mest positivt torde vara Sveriges höga placering när det gäller satsningar på FoU - men som bekant får vi inte ut så mycket nya verksamheter av våra satsningar. För Sveriges del blir Lissabonprocessen ytterligare ett input i den svenska regeringens självbelåtenhetsstrategi. Finansdepartementet har sålunda gett ut en skrift om Lissabonprocessen. Titeln på skriften är ”VM i hållbar tillväxt”. I detta ekonomins bandy-VM koras Sverige till vinnare, och tycker sig ha ett alibi för att inte vidta några åtgärder för att förbättra ekonomins funktionssätt. Trots att utvecklingen på de viktiga områden som inte täcks av Lissabonprocessen står stilla eller går bakåt, hotas inte Sveriges topplacering. Sverige har trendmässigt befunnit sig i en ekonomisk utförsbacke sedan början av 1970-talet. En retroaktiv tillämpning av Lissabonkriterierna hade dock sannolikt placerat Sverige i topp under hela denna period. Kanske säger Sveriges topplacering mera om Lissabonkriterierna än den säger om den svenska ekonomin.

ULF JAKOBSSON

FAKTARUTA:
Tidigare inlägg

Med hjälp av stödpartierna skruvar regeringen nu tillväxtspiralen nedåt i stället för uppåt. Inom Svenskt Näringsliv är vi djupt

oroade, skrev ordförande Sören Gyll och vice ordförande Signhild Hansen 8/4. I farans stund ägnar sig regeringen åt skönmålning, likt anden som putsar fjädrarna när havsörnens angrepp inte längre går att undvika, skrev företagaren Christer Hanefalk 13/4.